

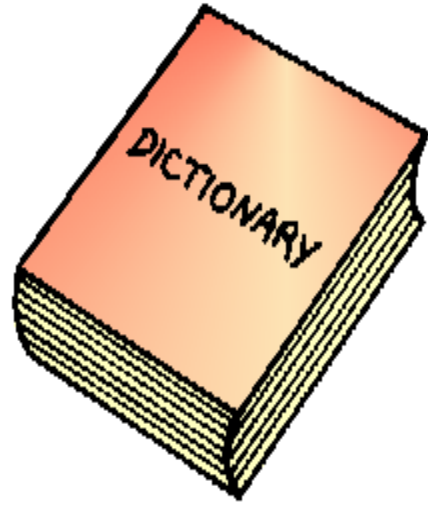

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות

הפיקוח על הוראת הערבית והאסלאם במגזר היהודי

التفتيش على تعليم اللغة العربية والإسلام
في الوسط اليهودي

המילון

مَوْضُوع الدَّرْس: الْقَامُوس

שם המורה: דלית זלצר

מה נלמד היום?

• על המידע המצוי במילון ערבי-עברי

• על החיפוש במילון

• תרגול השימוש במילון באמצעות טקסטים

الْقَامُوس

لِمَاذَا نَسْتَخْدِمُ الْقَامُوسَ؟

המילון נותן לנו את משמעות המילה ומספק לנו מידע נוסף עליה
(שורש, כתיב המילה, כיצד יש לבטא אותה, מהי צורת הרבים
שלה ועוד). במילון ניתן למצוא גם מידע על ניבים וביטויים.

الْقَامُوس

בפני לומדי הערבית מצויים שני סוגי מילונים:

- מילון ערוך על-פי סדר האלפבית
- מילון ערוך על-פי שורשים

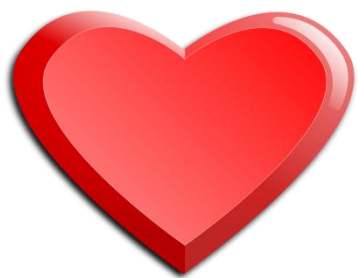

בפתיחה לכל מילון יופיעו סדר העריכה של המילון ורשימת הקיצורים.

أَلْقَامُوس

שימו לב!

מטרת המילון לסייע בהבנת הטקסט.

המילון אינו מהווה תחליף לידע גדל והולך של אוצר מילים

המצוי בידי לומד השפה.

الْقَامُوس

كَيْفَ نَفْتِّشُ فِي الْقَامُوسِ؟

המילון מסודר לפי **צורת היסוד** של המילים.

צורת היסוד של המילה היא הצורה הבסיסית שלה, ללא תוספות וללא

נטייה. כלומר, כדי להגיע אל צורת היסוד יש "לקלף" ממנה כל

נטייה או תוספת.

الْقَامُوس

כדי למצוא במילון צורת יסוד של **שם עצם** – יש לחפש את השם
ביחיד, ללא נטייה או תוספת:

למשל: كَلْبُهُ – יש לחפש ב- كَلْب

الْمَدَارِسُ יש לחפש ב- مَدْرَسَة

*** (- במילון אלפבית המילה מَدْرَسَة תופיע תחת האות מ

- במילון שורשים – תחת השורש (רס).

اَلْقَامُوس

تَمْرِين : اَكْمِلُوا اَلْقَائِمَةَ اَلتَّالِيَةَ / השלימו את הטבלה הבאה

שם העצם	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
ثَعَالِب			
اَلْعِمَارَةُ			
وَقُصُورُهُمْ			
لِلْمُطَرِّبَةِ			
كَلْبُوءَةٌ			

اَلْقَامُوس

שם העצם	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
تَغَالِب	تَغْلِب	מעבירים לצורת היחיד	שועלים – שועל
اَلْعِمَارَة	عِمَارَة	משמיטים את اَلْ הידיעה	הבניין – בניין
وَقُصُورُهُمْ	قَصْر	משמיטים و החיבור, משמיטים כינוי קניין, מעבירים לצורת יחיד	וארמונותיהם – ארמון
لِلْمُطَرِبَةِ	مُطَرِب	משמיטים لِل (= ل+اَل), משמיטים ة	לזמרת – זמר
كَلْبُوءَة	لَبُوءَة	משמיטים ك (= ك, כּמו)	כלביאה - לביאה

الْقَامُوس

כדי למצוא במילון צורת יסוד של **פועל** – יש לחפש את הפועל
בצורת עבר נסתר (הוא בעבר):

למשל: **تَفْتَحُ** – יש לחפש ב- **فَتَحَ**
دَرَّبِي! – יש לחפש ב- **دَرَّبَ**

(שימו - יש להעביר את הפועל לעבר נסתר באותו בניין!)

اَلْقَامُوس

تَمْرِين : اَكْمِلُوا اَلْقَائِمَةَ اَلتَّالِيَةَ / השלימו את הטבלה הבאה

שם העצם	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
يُحَاوِلُ			
اِقْتَرِحِي!			
فَاهِمَةٌ			
تُرْسِلُنَ			
مُقَصَّبٌ			

الْقَامُوس

שם העצם	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
يُحَاوِلُ	حَاوَلَ	מעבירים לנסתר- עבר באותו בניין (3)	ינסה – ניסה
اِقْتَرَحِي!	اِقْتَرَحَ	מעבירים לנסתר- עבר באותו בניין (8)	הציעי! – הציע
فَاهِمَةٌ	فَهِمَ	מעבירים לנסתר- עבר באותו בניין (1)	מבינה – הבין
تُرْسِلَنَّ	أَرْسَلَ	מעבירים לנסתר- עבר באותו בניין (4)	(אתן) תשלחנה – שלח
مُقَصَّبٌ	قَصَّبَ	מעבירים לנסתר- עבר באותו בניין (2)	רקום - רקם (בחוטי זהב וכסף) / מקושט – קישט / מתולתל - תלתל

الْقَامُوس

נסכם עד כה:

1. ערך מילוני כולל את משמעויות המילה ומידע לשוני נוסף (שורש, כתיב, ניקוד, צורת ריבוי ועוד).
2. נחפש את המילה במילון על פי צורת היסוד. לשם כך יש "לקלף" את המילה מכל תוספת או נטייה:

* צורת יסוד של **שם עצם** – צורת היחיד

* צורת יסוד של **פועל** – צורת עבר-נסתר

الْقَامُوس

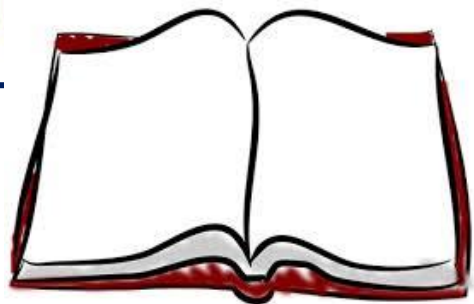
3. אפשר שלמילה אחת תהיינה משמעויות שונות. עלינו לבחור את המשמעות המתאימה ביותר להקשר.

4. המילון כולל גם ניבים וביטויים. נחפש אותם במילון לפי אחת מהמילים הכלולות בהם. למשל, את הצירוף مَسْقَطُ الرَّأْسِ (מקום הולדת, עיר מולדת) – נמצא במילון תחת رَأْس או مَسْقَط.

الْقَامُوس

תרגול שימוש במילון:

1. פתחו את המילון שברשותכם בערך جمع. כתבו מהו סדר הדברים, מה מופיע קודם ומה אחר כך? (שורשים, שמות, פעלים, ניבים וצירופי לשון, פעלים בבניינים השונים וכדומה).
2. כתבו לפחות שלושה קיצורים שמצאתם. מה הם מציינים? (היעזרו רשימת הקיצורים המופיעה בתחילת המילון).

الْقَامُوس

3. מצאו לפחות שני ניבים וצירופי לשון המופיעים תחת
ערך זה (جمع), וכתבו את פירושם.

4. היכן תופיע המילה جَامِع במילון שברשותכם? מדוע?

5. פתחו את המילון בערך بَحَث. מהן מילות היחס המצטרפות לפועל? כיצד
משנות מילות היחס הללו את משמעות הפועל?

الْقَامُوس

6. חפשו במילון שברשותכם את הביטויים הבאים ורשמו את פירושם:

- حَجَرٌ كَرِيمٌ
  - أَصْبَحَ أَثَرًا بَعْدَ عَيْنٍ
  - قَنْدِيلُ الْبَحْرِ
  - كَلْبٌ أَثَرٌ
- האם מצאתם במילון שברשותכם את
כל הפירושים לביטויים הללו?

זכרו: מילון אחד לא תמיד נותן את כל פתרונות התרגום,

לעיתים יש להיעזר בכמה מילונים.

תרגול באמצעות טקסטים

לפניכם שלושה טקסטים בדרגות קושי שונות. קראו אותם, היעזרו במילון וענו על השאלות שאחריהם.

نَنَشُرُ لَكُم طَرِيقَةَ إِعْدَادِ "أَيْسِ كَرِيم" جَوْزِ الْهَنْدِ النَّبَاتِيِّ (مَوْقِعَ بَانِيَتِ)

الْمَقَادِيرُ

- حَلِيبُ جَوْزِ الْهَنْدِ: 4 أَكْوَابِ
- الْعَسَلُ: رُبْعُ كُوبِ (أَبْيَضِ)
- الْفَانِيلِيَا: مِلْعَقَةٌ كَبِيرَةٌ
- أَنَانَاسٌ: 1 حَبَّةٌ (مُقَطَّعٌ أَنْصَافَ لِلتَّقْدِيمِ)
- جَوْزُ الْهَنْدِ: حَسَبِ الرِّغْبَةِ (لِلتَّقْدِيمِ)

طَرِيقَةُ التَّحْضِيرِ

- فِي وِعَاءٍ كَبِيرٍ، أَخْفَقِي حَلِيبَ جَوْزِ الْهَنْدِ وَالْعَسَلَ وَالْفَانِيلِيَا مَعًا.
- اُنْقُلِي الْخَلِيطَ فِي الْمَضْرَبِ الْكَهْرَبَائِيِّ وَأَخْفَقِيهِ لِمُدَّةِ 10 دَقَائِقٍ.
- اَتْرْكِيهِ فِي الْمَجْمَدِ لِمُدَّةِ سَاعَةٍ كَامِلَةٍ.
- قَدِّمِيهِ فِي حَبَّاتِ الْأَنَانَاسِ وَجَوْزِ الْهَنْدِ.

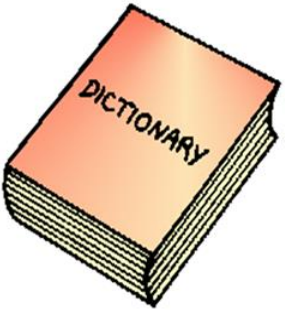

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

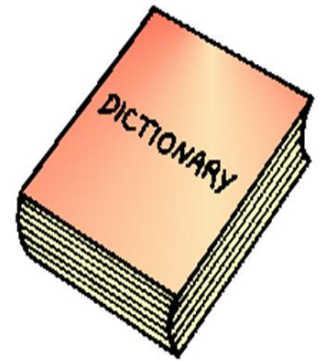
1. אתרו את המילים הבאות מתוך הטקסט במילון ומלאו את הטבלה:

המילה/ הצירוף	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
أَكْوَاب			
الْعَسَل			
لِلتَّقْدِيم			
الْكَهْرَبَائِيَّ			
جَوْزَ الْهِنْد			

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

ترغوم	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	צורת היסוד	המילה/ הצירוף
			نَنْشُرُ
			مُقَطَّع
			أُنْقَلِي
			كَامِلَة
			قَدِّمِيه

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

2. أجيبوا بالعبريّة: כתבו למה מתייחסים המספרים הבאים בטקסט:

4, 1, 10

3. ערכו רשימה של מילים דומות לעברית ומילים לועזיות בטקסט.

4. כיצד אומרים גלידה בטקסט? האם הצירוף נמצא במילון? מה ניתן

ללמוד על תהליכים שעוברים בימינו על השפה הערבית?

 publicdomainvectors.org

أَجِيبُوا عَنِ الْأَسْئَلَةِ

5. כעת ודאו כי אתם מבינים את המילים בטקסט. האם המילון סיפק

פתרונות לכל המילים שלא ידעתם את משמעותן?

6. תנו דוגמה למילה שהסקתם את משמעותה על פי ההקשר.

7. לפניכם קישור לסרטון המתאר הכנת מתכון דומה לזה שבטקסט.

צפו בסרטון ורשמו את המילים שהצלחתם לזהות.

<https://www.youtube.com/watch?v=gvY77zkvgHI>

هَلْ تَحْلُمُ الْحَيَوَانَاتُ خِلَالَ نَوْمِهَا ؟ (مَوْقِعَ بَانِيْت)

- 1 هَذَا سُؤَالٌ يُرَاوِدُ الْكَثِيرَ ، وَالْبَحْثُ عَنْ إِجَابَةِ عَنْهُ لَيْسَ أَمْرًا سَهْلًا.
- 2 فِي دِرَاسَةِ بِعُنْوَانِ "هَلْ تَحْلُمُ الْحَيَوَانَاتُ؟" نَشَرَتْهَا مَجَلَّةُ "POPULAR SCIENCE"،
- 3 كَانَتْ الْإِجَابَةُ نَعَمْ، الْحَيَوَانَاتُ تَحْلُمُ.
- 4 فَقَدْ يَرَى الْعَدِيدُ مِنْ أَصْحَابِ الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةِ كَلْبَهُمْ أَوْ قِطَّهُمُ النَّائِمَ وَهُوَ يُحَاوِلُ
- 5 رَفْعَ مِخْلَبِهِ فِي الْهَوَاءِ وَكَأَنَّهُ يُحَاوِلُ الْإِنْقِضَاضَ عَلَى شَيْءٍ مَا.

6 وَفِي ذَلِكَ يَقُولُ "ستانلي كورين" مِنْ جَامِعَةِ كُولُومْبِيَا الْبَرِيطَانِيَّةِ، إِنَّ الْكِلَابَ تَمُرُّ

7 بِمَرَاكِحِ النَّوْمِ الَّتِي يَمُرُّ بِهَا الْإِنْسَانُ، وَلَكِنْ بِشَكْلِ أَسْرَعِ.

8 إِذْ بَعْدَ نَحْوِ 20 دَقِيقَةٍ مَثَلًا، يَدْخُلُ الْكَلْبُ فِي مَرَحَلَةٍ حَرَكَةِ الْعَيْنِ السَّرِيعَةِ، وَهِيَ الْمَرَحَلَةُ

9 الَّتِي تَحْدُثُ فِيهَا مُعْظَمَ الْأَحْلَامِ، وَيَقُولُ "كورين" إِنَّ الْكِلَابَ الْكَبِيرَةَ تَحْلُمُ لِفَتْرَةٍ أَطْوَلَ،

10 بَيْنَمَا تَحْلُمُ الْكِلَابُ الصَّغِيرَةَ بِسُرْعَةٍ وَبِشَكْلِ مُتَكَرِّرٍ، وَلِحَدِّ الْآنَ لَمْ يُفَسِّرْ ذَلِكَ بِشَكْلِ

11 حَاسِمٍ. وَتَنْتَهِي الدِّرَاسَةُ إِلَى أَنَّ الْحُلْمَ يَبْقَى لُغْزًا مُحِيرًا.

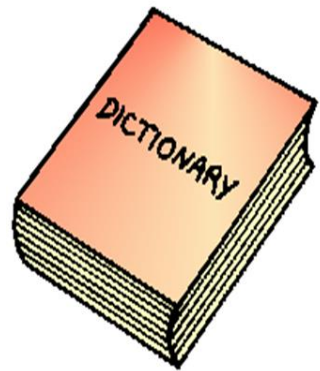

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

1. אתרו את המילים הבאות מתוך הטקסט במילון ומלאו את הטבלה:

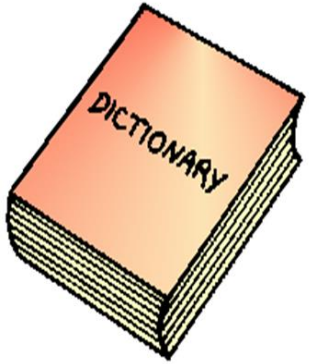
המילה/ הצירוף	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
يُرَاوِدُ			
الْحَيَوَانَاتِ الْأَلْيَفَةِ			
مِخْلَبُهُ			
الْإِنْقِضَاظِ عَلَى			
تَمَرُّ			

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

המילה/ הצירוף	צורת היסוד	כיצד מגיעים לצורת היסוד?	תרגום
أَسْرَعَ			
مُتَكَرِّر			
وَلَحْدَ الْآنَ			
لَمْ يُفَسِّرْ			
مُحِيرًا			

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

2. اكْمَلُوا بِالْعَرَبِيَّةِ / השלימו בערבית:

سؤال البحث:

الإجابة:

3. أجيبوا بالعبرية / ענו בעברית:

חשב أصحاب הכלבים ואלקט, ماذا فعلت الحيوانات الأليفة خلال نومها?

أَجِيبُوا عَنِ الْأَسْئَلَةِ

Zzz

4. اُكْتُبُوا "صَحِيح" أَوْ "خَطَأً" / כתבו "נכון" או "לא נכון":

مَرَّاحِل نَوْمِ الْإِنْسَانِ أَسْرَعَ مِنْ مَرَّاحِلِ النَّوْمِ عِنْدَ الْكَلْبِ.

5. اِخْتَارُوا الْجَوَابَ الصَّحِيحَ / בחרו את התשובה הנכונה:

تَحْدُثُ مُعْظَمَ الْأَحْلَامِ عِنْدَ الْكَلْبِ   أ. 20 دَقِيقَةً قَبْلَ الْإِسْتِيقَازِ.

ب. عِنْدَمَا يُحَرِّكُ الْكَلْبُ عَيْنَيْهِ بِشَكْلِ سَرِيعٍ.

ج. عِنْدَمَا يَدْخُلُ الْكَلْبُ مَرَحَلَةَ النَّوْمِ الْخَفِيفِ.

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

6. اِنْسَخُوا مِنَ النَّصِّ الْجُمْلَةَ الَّتِي تَدُلُّ عَلَى الْغُمُوضِ (أي هبهירות) الَّذِي يَكْتَتِفُ مَوْضُوعَ الْحُلْمِ عِنْدَ الْكِلَابِ.

مسابقة لاختيار "ملكة جمال الإبل" في الإمارات (bbc news عربيّ)

- 1 يشارك ما يقربُ من 25 ألف جمل من الإمارات العربيّة المتّحدة في مسابقة سنويّة
- 2 لاختيار ملكة جمال الإبل، وذلك في مدينة "زايد" الإماراتيّة.
- 3 المسابقة التي تدومُ لِمُدّة أسبوعينِ اجتذبت إليها أكثر من ألف من رعاة الإبل من
- 4 عشرة بلدان عربيّة، خاصّةً من المملكة العربيّة السّعوديّة، وقطر وسلطنة عُمان.

5 وَيَتِمُّ تَصْنِيفُ الْجِمَالِ إِلَى عِدَّةِ مَجْمُوعَاتٍ، حَسَبِ أَنْوَاعِهَا وَأَحْجَامِهَا وَعُمْرِهَا

6 لِلتَّنَافُسِ عَلَى جَوَائِزِ الْمَسَابَقَةِ.

7 وَتَبْلُغُ قِيَمَةُ الْجَوَائِزِ فِي هَذِهِ الْمَسَابَقَةِ بِنَحْوِ 15 مِلْيُونِ دُولَارٍ أَمْرِيكِيٍّ، تَتَّضَمَّنُ

8 عِدَدًا مِنْ سَيَّارَاتِ الدَّفْعِ الرَّبَاعِيِّ، مِمَّا يَجْعَلُ الْمَنَافَسَةَ عَلَى أَشَدِّهَا بَيْنَ الْمُشَارِكِينَ.

9   وَلَيْسَتْ الْإِبِلُ وَسِيلَةً لِلتَّنَقُّلِ فِي الْمُنْطَقَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَحَسَبُ، بَلْ إِنَّهَا تَسُدُّ حَاجَةَ

10   السَّكَّانَ الْمَحَلِّيِّينَ فِي الْمَجْتَمَعَاتِ النَّائِيَةِ مِنَ اللَّحُومِ وَالْحَلِيبِ، وَالْوَبَرِ الَّذِي

11   يُسْتَخْدَمُ فِي صِنَاعَةِ الزَّرَابِيِّ وَالْخِيَامِ.

12   كَمَا يُعْطَى امْتْلَاكُ الْإِبِلِ لِأَصْحَابِهَا مَكَانَةً دَاخِلَ الْمَجْتَمَعِ بِسَبَبِ ارْتِبَاطِهَا بِالْوَثِيقِ

13   بِالْحَيَاةِ الْعَرَبِيَّةِ عَبْرَ التَّأْرِيخِ.

publicdomainvectors.org

צפו בסרטון מרוץ הגמלים: <https://www.youtube.com/watch?v=6ll4-OiLn4E>

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

1. אתרו במילון את פירוש המילים והצירופים הבאים:

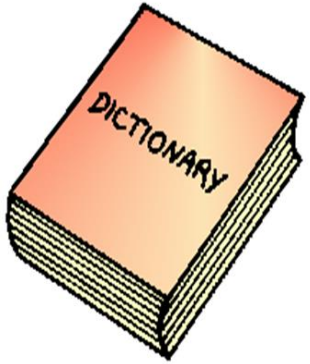
رُعاة الإبل, سِيَّارات الدَّفْع الرُّبَاعِيّ, على أشدّها,
وَحَسْبُ, المجتمعات النَّائِيّة, الزَّرَابِيّ والخِيَام

זכרו: א. מילון אחד לא תמיד נותן את כל פתרונות התרגום,

לעיתים יש להיעזר בכמה מילונים.

ב. העלו רעיונות כיצד ניתן להגיע לפירוש של מילה או

צירוף שאינם מופיעים במילונים שברשותנו.

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

2. إختاروا الكلمة الملائمة / بחרו במילה המתאימה:

יشارك في مسابقة ملكة جمال الإبل (أقلّ / أكثر) من 25 ألف جمل.

3. اُكْتُبُوا "صَحِيح" أَوْ "خَطَأ" / כתבו "נכון" או "לא נכון":

תַּחַדְתּוּ هذه المسابقة كلّ سنّتين.

4. أَجِيبُوا بِالْعِبْرِيَّةِ / ענו בעברית:

إلى ماذا ينسبُ الرّقمان: 25, 15.

أَجِيبُوا عَنْ الْأَسْئَلَةِ

5. أ. اُكْتُبُوا "صَحِيح" أَوْ "خَطَأ" / כתבו "נכון" או "לא נכון":

يُمنَحُ الفائزون في هذه المسابقة مَبْلَغًا مَالِيًّا فقط.

ب. اِنْسَخُوا مِنَ النَّصِّ الْجُمْلَةَ الَّتِي تَدُلُّ عَلَى ذَلِكَ.

6. أَجِيبُوا بِالْعِبْرِيَّةِ / ענו בעברית:

ما هي فوائد الجمال في المنطقة العربية؟ (اكتبوا ثلاث فوائد)

شُكْرًا جَزِيلًا

